

Bernt svarer: – Problematisk gråsoner

Kommunal Rapport 09.05.2022, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Politikerne har opprettet et tverrpolitisk forum, men uten åpenhet og offentlig sakskart. Har de lov til å ha et slikt forum?

SPØRSMÅL: En kommune i mitt område har store økonomiske utfordringer. Politikerne er ofte uenige, og siste kommunestyremøte endte med krangel.

Nå har noen politikere etablert et uformelt forum. Jeg får opplyst at gruppeleder og et medlem av kommunestyret til fra de enkelte grupperingene, samt ordfører og varaordførere og de fire uavhengige representantene i kommunestyret skal møtes for å diskutere hvordan kommunens utfordringer kan løses.

Dette er vel ikke i tråd med hvordan politikken skal drives? Heller ikke åpenhet og offentlig sakskart. Hva bør politikerne gjøre?

SVAR: Vi beveger oss her inn i en problematisk gråsoner mellom politiske prosesser og kommunal saksbehandling.

Det er ikke forbudt for folkevalgte å møtes for å diskutere og koordinere sine standpunkter i saker som skal behandles i kommunale organer, i partigrupper eller unntaksvis i fellesmøte for samarbeidende partier, men dette må ikke få karakter av «parallell saksbehandling» ved at det etableres særskilte fora der utvalgte folkevalgte møtes for å legge løpet for behandlingen av vanskelige saker.

Sivilombudet har i flere uttalelser rettet kritikk mot slike uformelle konstruksjoner. Et hovedsynspunkt er at all kommunal saksbehandling – ikke bare realitetsvedtakene – skal skje innenfor kommunelovens rammer, i organer som er opprettet etter reglene i denne, og ved saksbehandling som følger reglene her.

Dette er nå innskjerpet i lovens [§ 5-1](#), der det fastslås at «Folkevalgte organer skal opprettes etter bestemmelsene i denne loven eller etter bestemmelser om slike organer i andre lover.»

Nå kan ingen forby folkevalgte å møtes for å snakke med hverandre utenfor møtene i de kommunale organene, men da må det være helt tydelig at det som skjer her, er politiske samtaler, ikke saksutredning eller reelle beslutningsprosesser. Og verken den kommunale ledelsen eller tilsatte må ha noen rolle som tilretteleggere av møtet eller deltakere i dette. Verken kommunedirektøren eller noen av hennes underordnede kan være med her, heller ikke om formålet bare er å orientere om saksforhold eller økonomiske rammebetingelser. All slik kommunikasjon med de folkevalgte må skje med kommunestyret eller annet folkevalgt organ, og ikke med en slik «privat» gruppe.

Ordfører kan heller ikke stå som initiativtaker til eller leder for slike samlinger. Hun vil verken kunne kalle sammen eller delta i en slik «samtalegruppe» som ikke er etablert etter reglene i kommuneloven om utvalg.

Kommunale utvalg skal som hovedregel etableres ved vedtak og valg av kommunestyret. Men ordføreren kan etter kommuneloven [§ 6-1](#) (fjerde avsnitt, bokstav c) «opprette utvalg som skal forberede saker som ikke har prinsipiell betydning». Dette gir ordfører en forholdsvis vid ramme for å etablere en type «bakkanal» for politiske overveielser, men et slikt utvalg må være formelt oppnevnt, og det anses som et «folkevalgt organ» etter reglene om innkalling, åpne møter og saksbehandling i lovens kapittel 11. Se [§ 11-1](#) der det fastslås at bestemmelsene i dette kapitlet «gjelder for kommunale og fylkeskommunale folkevalgte organer og andre kommunale organer hvis ikke annet er bestemt i lov».

Jeg vil ut fra dette mene at den bruk av «samtalegrupper» du her beskriver, er ulovlig, og at Statsforvalteren bør påtale dette.